

คำอธิบายตัวชี้วัด
โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ปีงบประมาณ 2563

(1) ลำดับตัวชี้วัด :	(2) ลำดับยุทธศาสตร์ :
ตัวชี้วัดที่ 16	ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตและจิตเวชเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการของประชาชน
(3) ชื่อตัวชี้วัด :	
ร้อยละของผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้รับการเยียวยาจิตใจตามมาตรฐานกรมสุขภาพจิต **	
(4) หน่วยวัด :	(5) เป้าหมาย
ร้อยละ	ร้อยละ 80

(6) คำอธิบาย :

สาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 “สาธารณภัย” หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่มีอันตรายรุนแรงต่อบุคคล ครอบครัวยุคชน จนถึงระดับประเทศชาติ ซึ่งต้องการความช่วยเหลือโดยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานเพื่อให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ซึ่งภัยพิบัติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม วาตภัย คลื่นสึนามิ การเกิดไฟป่า ภัยแล้ง แผ่นดินไหว โรคระบาด ฯลฯ

ภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อุบัติเหตุหมู่ ไฟไหม้ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ สถานการณ์วิกฤตทางการเมือง กรณีจับตัวประกัน กรณีการพยายามทำร้ายตัวเอง การรั่วไหลของสารเคมี ฯลฯ

ทั้งนี้ อุบัติเหตุหมู่ (Mass Casualty Incident : MCI) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่มีผู้บาดเจ็บ เสียชีวิตเกิดขึ้นพร้อมกันจำนวนมาก โดยมีผู้เสียชีวิตพร้อมกันมากกว่า 5 คน หรือบาดเจ็บพร้อมกันมากกว่า 15 คน ตามคำจำกัดความของสำนักบรรเทาทุกข์ ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขและทีม EMS ประเมินเบื้องต้นแล้วพบว่าผู้ประสบภัยจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาจิตใจจากทีม MCATT หรือเป็นอุบัติเหตุที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีผลกระทบต่อจิตใจของคนในสังคม

วิกฤตสุขภาพจิต หมายถึง ภาวะเสียสมดุลทางอารมณ์และจิตใจจากสถานการณ์หรือเหตุการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความวุ่นวาย สับสนและความผิดปกติที่คนเราไม่สามารถจะใช้วิธีคิด และการปฏิบัติที่เคยใช้ได้ในการแก้ปัญหา

วิกฤตทางสังคม (Social Crisis) หมายถึง วิกฤตหรือความขัดแย้งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมจนเกิดผลกระทบด้านลบต่อโครงสร้างการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่และสังคม เช่น วิกฤตเศรษฐกิจ สงคราม เหตุการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เหตุการณ์ฆ่าตัวตายที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม ในที่นี้จะเน้นวิกฤตสังคมที่มีผลกระทบต่อการรับรู้ของประชาชนและเป็นข่าวที่สังคมสนใจ

ผู้ประสบภาวะวิกฤต หมายถึง ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤต ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วย

- ผู้บาดเจ็บ
- ญาติผู้บาดเจ็บ / เสียชีวิต
- ผู้สูญเสียบ้าน / ทรัพย์สิน
- ผู้อยู่ในเหตุการณ์
- ผู้รับรู้เหตุการณ์
- เจ้าหน้าที่หรือผู้ให้การช่วยเหลือ

ผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิต หมายถึง ผู้ประสบภาวะวิกฤต / ภัยพิบัติที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต

ผู้ใหญ่ 8 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) ผู้บาดเจ็บ
- 2)ญาติของผู้เสียชีวิต
- 3) ผู้พิการ
- 4) ผู้สูงอายุติดบ้านหรือติดเตียง
- 5) ผู้มีประวัติใช้สารเสพติดในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา
- 6) ผู้ที่มีประวัติรักษาทางจิตเวช
- 7) ผู้ที่มีความเครียด กังวล ท้อแท้สิ้นหวัง จนรบกวนการดำเนินชีวิตในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา
- 8) ผู้ที่มีความคิดฆ่าตัวตายในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา

เด็ก 6 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) ผู้บาดเจ็บ
- 2) ญาติผู้เสียชีวิต
- 3) ผู้พิการ/เด็กพิเศษ
- 4) ผู้มีประวัติใช้สารเสพติดในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา
- 5) ผู้มีประวัติการรักษาทางจิตเวช
- 6) ผู้ที่มีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งตาม Symptoms Checklist

ผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีปัญหาสุขภาพจิต หมายถึง ผู้ประสบภาวะวิกฤตกลุ่มเสี่ยงที่มีผลคะแนนจากการใช้แบบประเมิน/คัดกรองอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

ผู้ใหญ่

1. แบบประเมินระดับความเครียด (Visual Analog Scale) ≥ 4 คะแนน
2. แบบประเมิน 9Q ≥ 7 คะแนน, เสี่ยงฆ่าตัวตาย 9Q เฉพาะข้อ 9 ≥ 1 คะแนน
3. แบบประเมิน PISCES -10 ≥ 9 คะแนน

เด็ก / วัยรุ่น

1. แบบประเมิน Symptoms Checklist มีอย่างน้อย 1 อาการ
2. Children's Revised Impact of Event Scale: CRIES-8) ≥ 17 คะแนน
3. แบบประเมิน ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น PHQ-A ≥ 5 คะแนน หรือคะแนน PHQ-A ข้อ 9 ≥ 1 คะแนน

การเยียวยาจิตใจตามมาตรฐานกรมสุขภาพจิต หมายถึง การให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจแก่ผู้ประสบภาวะวิกฤตตามแนวทางของคู่มือการปฏิบัติงานที่ช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561

หน่วยบริการจิตเวช 14 แห่ง หน่วยบริการจิตเวชเด็ก 6 แห่ง ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1-13 หมายถึง สถาบัน / โรงพยาบาลจิตเวช และศูนย์สุขภาพจิตในสังกัดกรมสุขภาพจิตทุกแห่งที่รับผิดชอบพื้นที่ในเขตสุขภาพ มีการร่วมกันดำเนินการในภาพของเขตสุขภาพเพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบบริการวิกฤตสุขภาพจิตแก่ผู้ประสบภาวะวิกฤตให้สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพจิตตามมาตรฐานที่ MCATT ตามคู่มือการปฏิบัติงานที่ช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561

(7) สูตร/วิธีการคำนวณ :

$\frac{\text{ผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้รับการเยียวยาจิตใจตามมาตรฐานกรมสุขภาพจิต}}{\text{ผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิตทั้งหมด}} \times 100$

(8) เกณฑ์การให้คะแนน :

เกณฑ์การให้คะแนน : = โดยกำหนดค่าเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จ และการปรับเกณฑ์การให้คะแนน +/- ..5.... หน่วย ต่อ 1 คะแนน ในแต่ละรอบการประเมิน ดังนี้

ระดับคะแนน	เป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละรอบการประเมิน ตามระดับคะแนน	
	รอบ 6 เดือนแรก	รอบ 6 เดือนหลัง
1	-	ร้อยละ 60
2	-	ร้อยละ 65
3	-	ร้อยละ 70
4	-	ร้อยละ 75
5	-	ร้อยละ 80

(9) เงื่อนไข (โดยที่) :

กรณีที่มีแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดที่ต้องอธิบายให้อธิบายในตารางด้านล่างนี้

รอบการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน
รอบครึ่งปีงบประมาณ (5 เดือน : ต.ค. - ก.พ.) และ รอบปีงบประมาณ (11 เดือน : ต.ค. - ส.ค.)	1. กรณีที่มีการปฏิบัติงานช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต สถาบัน / โรงพยาบาลจิตเวช และศูนย์สุขภาพจิตในสังกัดกรมสุขภาพจิตที่รับผิดชอบพื้นที่ในเขตสุขภาพเดียวกัน ให้มีการร่วมกันดำเนินการดังนี้ - สนับสนุนทีม MCATT ในพื้นที่ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต โดยการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต เป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิตแก่ทีม MCATT ในพื้นที่ - เฝ้าระวังสถานการณ์วิกฤต กรณีวิกฤตทางสังคม (Social Crisis) ในเขตสุขภาพที่รับผิดชอบ และเมื่อเกิดวิกฤตทางสังคม (Social Crisis) ในพื้นที่ ให้ประเมินสถานการณ์ หากประเมินแล้วพบว่าเป็น social impact ที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ได้รับผลกระทบ ประชาชนและสังคม ให้ดูแล ช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต และรายงานให้ PM ทราบ - กรณีมีสถานการณ์วิกฤต ทั้งที่ พื้นที่รายงานให้โรงพยาบาลฯ ทราบ และ โรงพยาบาลฯ แจ้งเตือน ให้ร่วมกับทีม MCATT ในพื้นที่ ช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต ซึ่งเมื่อพบว่ามีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิต ให้มีการติดตามดูแลผู้ประสบภาวะวิกฤตตามแนวทางของคู่มือการปฏิบัติงานทีมช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team : MCATT) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2561 2. กรณีที่ไม่มีผลการปฏิบัติงานช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต เนื่องจากไม่มีสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นในเขตสุขภาพนั้น หรือหากมีสถานการณ์วิกฤตแต่ผู้ประสบภาวะวิกฤตปฏิเสธการเข้าเยี่ยม / ไม่มีผู้ได้รับผลกระทบ / ไม่พบผู้ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะสุขภาพจิต ให้มีการนำผลการดำเนินงาน ดังนี้ - ทบทวนรายชื่อผู้รับผิดชอบหลัก และผู้ปฏิบัติงานทีม MCATT ในพื้นที่รับผิดชอบ - มีการพัฒนาศักยภาพทีม MCATT เรื่องคู่มือการปฏิบัติงานทีมช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team : MCATT) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561 ให้กับทีม MCATT พื้นที่ - มีการพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตเสริมสร้างความตระหนักในการลดความเสี่ยงตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย หลังเกิดภัย และการฟื้นคืนสุขภาวะทางจิต โดยให้มีการทดลองใช้หลักสูตรการสร้างเสริมความเข้มแข็งใน

รอบการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน
	ชุมชน เพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤต อย่างน้อย 1 เขต 1 ตำบล 2.4 จัดทำแผนบูรณาการซ่อมแผนร่วมกับทีมที่เกี่ยวข้อง เช่น EMS, miniMERT และมีการฝึกซ้อมแผนแบบบูรณาการ

(10) รายละเอียดข้อมูลพื้นฐาน :

ข้อมูลพื้นฐานประกอบตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ผลการดำเนินงานในอดีต ปีงบประมาณ พ.ศ.		
		2560	2561	2562
ร้อยละของผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้รับการเยียวยาจิตใจตามมาตรฐานกรมสุขภาพจิต	ร้อยละ	97.01	95.45	80.95

(11) แหล่งข้อมูล / วิธีการจัดเก็บข้อมูล :

1. แหล่งข้อมูลจากทีม MCATT โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ / สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศูนย์สุขภาพจิตที่ 7 รวมไปถึงข้อมูลจากโรงพยาบาลชุมชน / โรงพยาบาลจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในเขตบริการสุขภาพที่ 7 โดยรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานทุกเดือนและประเมินผลรอบ 11 เดือน
2. การประสานและติดตามการดำเนินงานกับผู้รับผิดชอบทีม MCATT โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ / สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศูนย์สุขภาพจิตที่ 7 ในการรวบรวมรายชื่อผู้รับผิดชอบหลัก และผู้ปฏิบัติงานทีม MCATT ในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งระดับอำเภอ / จังหวัด ผลการพัฒนาศักยภาพทีม MCATT เรื่องคู่มือการปฏิบัติงานทีมช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team : MCATT) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561 และการทดลองใช้หลักสูตรการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤตให้กับผู้ปฏิบัติงานวิกฤตสุขภาพจิตในชุมชน สรุปการซ่อมแผนร่วมกับทีมที่เกี่ยวข้อง
3. โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์รวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน และจัดเก็บข้อมูลในฐานะข้อมูลวิกฤตสุขภาพจิต โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์

(12) แนวทางการประเมินผล :

ประเมินจากผลงาน / ข้อมูล / เอกสาร / หลักฐาน ต่างๆ ดังนี้	รอบ การรายงาน	รอบการประเมิน	
กรณีที่ 1 หน่วยงานมีการปฏิบัติงานช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต ให้มีการส่งเอกสาร / หลักฐาน ดังนี้ 1. แบบรายงานสถานการณ์เบื้องต้นการช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต 2. แบบบันทึกข้อมูลการช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภาวะวิกฤต (MCATT 1) 3. ทะเบียนติดตามต่อเนื่อง (MCATT 2 สำหรับผู้ใหญ่ / สำหรับเด็ก) หรือเวชระเบียนสำหรับผู้ประสบภาวะวิกฤต (ผู้ใหญ่และเด็ก) สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด “ร้อยละ 80 ของผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้รับการเยียวยาจิตใจตามมาตรฐานกรมสุขภาพจิต”	12 เดือน	☐ 6 เดือนแรก มีนาคม 2563	☒ 6 เดือนหลัง กันยายน 2563

ประเมินจากผลงาน / ข้อมูล / เอกสาร / หลักฐาน ต่างๆ ดังนี้	รอบ การรายงาน	รอบการประเมิน	
กรณีที่ 2 หน่วยงานไม่มีการปฏิบัติงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะวิกฤต เนื่องจากไม่มี สถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น ในเขตสุขภาพนั้น หรือหากมีสถานการณ์วิกฤต แต่ผู้ ประสบภาวะวิกฤตปฏิเสธการเข้าเยี่ยม / ไม่มีผู้ได้รับ ผลกระทบ / ไม่พบผู้ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะ สุขภาพจิต ให้มีการนำผลการดำเนินงาน ดังนี้ 1. รายชื่อผู้รับผิดชอบหลัก และผู้ปฏิบัติงานทีม MCATT ในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งระดับอำเภอ / จังหวัด ตามแบบฟอร์มทำเนียบ/ทะเบียนรายชื่อผู้ปฏิบัติงานทีม MCATT (1 คะแนน) 2. สรุปผลการพัฒนาศักยภาพทีม MCATT เรื่องคู่มือ การปฏิบัติงานทีมช่วยเหลือเยียวยาจิตใจผู้ประสบภาวะ วิกฤต (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team : MCATT) ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2561 (1.5 คะแนน) 3. สรุปผลการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรการ สร้างความเข้มแข็งในชุมชนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ วิกฤต (1.5 คะแนน) 4. สรุปผลการซ้อมแผนของทีม MCATT ที่มีการบูรณา การร่วมกับทีมช่วยเหลืออื่นๆ ตามแบบสรุปรายงานการ ซ้อมแผนแบบบูรณาการ (1 คะแนน)			

(13) ผู้กำกับดูแลตัวชี้วัด :

ชื่อ-สกุล นางกนกวรรณ กิตติวัฒนากุล กลุ่ม/ฝ่ายงานที่สังกัด กลุ่มงานการแพทย์
โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) : 043-209999 ต่อ 63140
โทรศัพท์มือถือ : 081-8724140

(14) ผู้จัดเก็บข้อมูล :

ชื่อ-สกุล นางสาวอัจฉริยา นคะจัด กลุ่ม/ฝ่ายงานที่สังกัด กลุ่มงานจิตวิทยา
โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) : 043-209999 ต่อ 63147
โทรศัพท์มือถือ : 083-4187074
ชื่อ-สกุล นางสาวสุพรรณดา สรเสนา กลุ่ม/ฝ่ายงานที่สังกัด กลุ่มงานเภสัชกรรม
โทรศัพท์ (ที่ทำงาน) : 043-209999 ต่อ 63106
โทรศัพท์มือถือ : 081-5444077